

Slovenský štát (1939 – 1945)

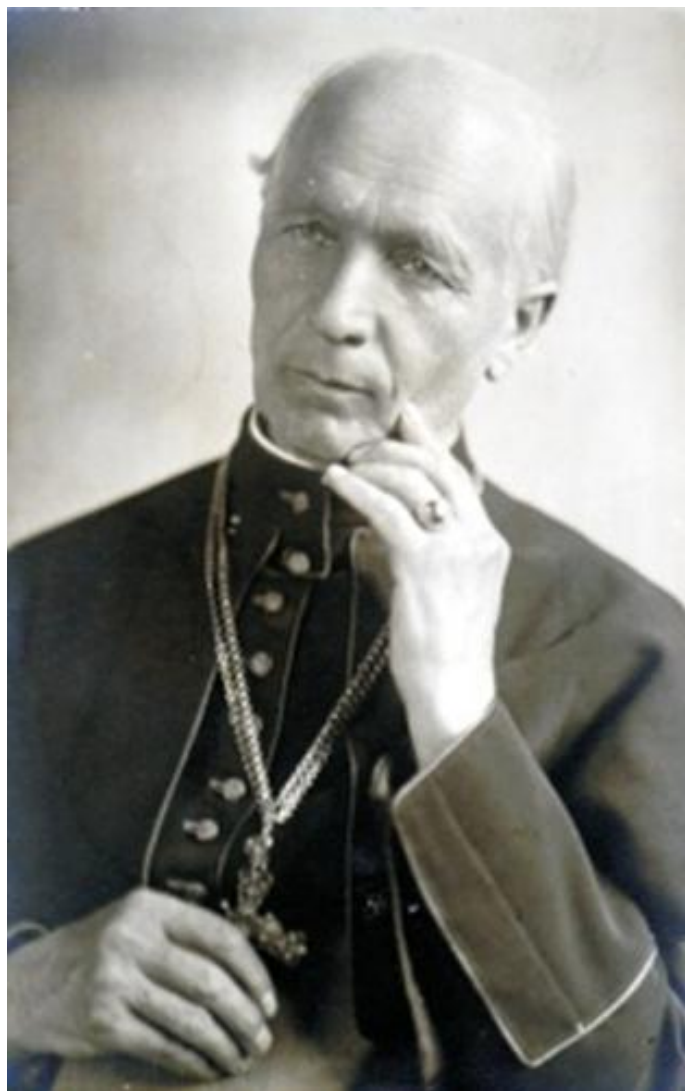
Jana Vlachová

209374

Historické souvislosti

- krach na newyorské burze 4. 10. 1929 silně postihl Československo (bylo orientováno na export)
 - Slovensko: hospodářsky zaostalejší, sociální nepokoje (někde i s tragickým koncem - Košúty, Polomka, Čierný Balog)
- od 2. pol. 30. let vyzbrojování, stavba pohraničních opevnění – možnost výdělku, industrializace
- Hlinkova slovenská ľudová strana (HSĽS)
 - snahy o autonomii
 - spojení s evangelickou Slovenskou národní stranou v Autonomistický blok 1933 (po Mnichovu se HSĽS oddělila)
- květen 1935 parlamentní volby – vítězství Sudetoněmecké strany (SdP) Konrada Henleina
- Milan Hodža – první Slovák předsedou vlády, jmenován Masarykem, krátce poté abdikoval

Andrej Hlinka

Konrád Henlein

- Milan Hodža

- nepřátelský postoj vůči Československu: Německo, Maďarsko, Polsko
- snaha o spojenecké smlouvy: Malá dohoda (1933), smlouva se Sovětským svazem (květen 1935) byla vázána na smlouvy mezi Francií a Sovětským svazem a Francií a Československem
- problematický postoj Velké Británie a Francie, Hitler se netajil úmyslem zlikvidovat Československo (mise anglického germanofila lorda Waltera Runcimana)
- **Mnichovská konference 29. září** - zástupci Německa, Itálie, Velké Británie a Francie – Hitler, Mussolini, Chamberlain a Daladier – pohraniční oblasti Čech a Moravy, kde převažovali etničtí Němci, se stali součástí Německa

- 5. – 6. 10. Žilina – HSĽS návrh na autonomii – 7.10. akceptováno pražskou vládou a Československým parlamentem – Slovensko oficiální název: Slovenská krajina, jmenována zemská autonomní vláda v čele s Jozefem Tisem
 - fakticky federativní stát **Česko-Slovenská republika**
 - kompetence ústředních orgánů v Praze: zahraniční politika, národní obrana, měna, společný rozpočet a záležitosti jako míry, váhy, cla, doprava a pošty
 - kompetence slovenských orgánů (slovenský sněm a slovenská vláda) – ostatní záležitosti
- **Vídeňská arbitráž 2.11. 1938** – jižní Slovensko připojeno k Maďarsku (podle mnichovského principu)
- listopad 1938 – konec pluralitního parlamentního systému – sloučení politických stran do jedné: **Strana slovenskej národnej jednoty**
- porušování základních občanských a demokratických práv (svoboda tisku, projevu a shromažďování), vliv ozbrojených oddílů (Hlinkových gard), čeští státní zaměstnanci odsunuti do Čech

Vznik Slovenského štátu

- Slovensko v centru Hitlerovy politiky, cíl: státní samostatnost Slovenska → konec Česko-Slovenska (pokud by Hitlerovi Slováci nevyhověli, chtěl část Slovenska připojit k Německu, zbytek nechat Polákům a Maďarům)
- se zánikem Česko-Slovenska by mezinárodní garance pozbyly platnost – možnost zabránit Čech a Moravy

Adolf Hitler

Jozef Tiso

- 9.3. 1939 – vojenský zásah pražské vlády proti možnosti vyhlášení nezávislého Slovenska, odvolán předseda slovenské vlády Jozef Tiso → Karol Sidor
- **14.3. 1939** slovenský sněm → **vyhlášen Slovenský stát** → německá armáda vstoupila na české území → Protektorát Čechy a Morava
 - zákon o slovenském státě: „Slovenská země se prohlašuje za samostatný a nezávislý slovenský stát. Sněm Slovenské země se mění v zákonodárny sněm slovenského státu.“
 - jmenování nové vlády v čele s **Jozefem Tisem**
 - **ústava 21.7. 1939** – nový název **Slovenská republika**

- Slovensko Hitlerovi sloužilo jako nástupiště pro další agresi
- březen 1939 (po zániku Česko-Slovenska) – Maďarsko okupovalo Podkarpatskou Rus – válečný konflikt → odstoupení dalšího území na východě Maďarska
- **23.3. 1939** – „**ochranná smlouva**“ s Německem – Německo se zavázalo ochraňovat integritu slovenského území, Slovensko muselo podřídit německým zájmům svou zahraniční politiku, armádu a ekonomiku
- po boku Německa Slovensko vstoupilo do války proti Polsku a tím i do druhé světové války
- Slovensko – vzorový stát (zdánlivá samostatnost řízena domácími „quislingy“)

- **21.7. 1939** - přijal Slovenský sněm **ústavu** (pouze formální) - autoritativní charakter, stavovské zřízení společnosti
- žádné volby, stejný sněm z roku 1938; systém jedné strany = HSL'S (politický monopol - státostrana), dále dvě strany národnostních menšin (německé - Deutsche Partei a maďarské)
- 26.10. 1939 – prezident Slovenské republiky **Jozef Tiso**, předseda vlády **Vojtech Tuka**
- od října 1942 přijal prezident Tiso i formálně titul vůdce

- Jozef Tiso

- Vojtech Tuka

- Jozef Tiso: *„Strana musí být v čele, musí být organizátorem celého veřejně-spoločenského života. Strana je národ a národ je Strana. Národ mluví skrze Stranu. Strana přemýšlí místo národa. Co národu škodí, to Strana zakazuje a pranýřuje.“* (Kováč, 1998, s. 221)

– › počet členů strany rychle rostl

- Slovenská republika - člen válečné **osy Berlín-Řím-Tokio** (v listopadu 1940), **Pakt proti Kominterně** (v listopadu 1941)
- vnitropolitický vývoj v letech 1939-1945 - zápas o moc mezi dvěma hlavními směry v politice Hlinkovy strany
 - **umírněné křídlo** (Jozef Tiso) – konzervativní představy o stavovském autoritativně řízeném státě s křesťanskými rysy
 - **radikální fašisté** (Vojtech Tuka, Alexander Mach) – ideologie a praxe německého národního socialismu
- totalitní politický systém, ve vztahu k občanům poměrně mírný, bez větších útlaků

- na území Slovenska 150 000 slovenských Němců – snažili se zasahovat do slovenské politiky (státní tajemník pro záležitosti německé menšiny: Franz Karmasin → chtěl ze slovenských Němců udělat **Herrenvolk** s rozhodujícím postavením v zemi, prosazoval exteritorialitu = podléhání německým orgánům)
- těžké postavení Slováků v odtržených jižních oblastech – nedodržování občanských svobod a sociálních vymožeností, pronásledování z národnostních důvodů (zavírány slovenské školy, páleny slovenské knihy) → inteligence utíkala na území slovenského státu
- na Slovensku vysoká zaměstnanost:
 - válečná konjunktura v průmyslu
 - Slováci mohli pracovat za výhodných podmínek v Německu
 - odstranění českých úředníků a židovských obyvatel → místa ve státní správě, školství, vědě a armádě

- 22.6. 1941 – slovenská armáda se svými dvěma divizemi po boku Německa napadla Sovětský svaz (slovenská Rychlá divize se probojovala až ke Kavkazu)
 - generální tajemník HSLŠ a ministr hospodářství Gejza Medrický prohlásil: „Dnes se hroutí pod silnými údery německé armády, po jejímž boku stojí také armáda slovenská, starý svět. V této válce nejde o dobývání nových území, ale o zboření starých špatných světů. Slovenští vojáci si v této válce dobývají jméno hrdinných bojovníků.“ (Kováč, 1998, s. 225)
 - bojová morálka slovenských vojáků slabá, mnozí přebíhali na stranu Rudé armády

Slovenští Židé

- **antisemitismus** součástí ideologie Hlinkovy slovenské ľudové strany
- protižidovská opatření zavedla už autonomní vláda (bez zásahu Německa)
- **9. září 1941** – vydala slovenská vláda soubor protižidovských zákonů, tzv. **židovský kodex**, vypracovaný na základě německých norimberských zákonů (proti tomu protestoval Vatikán – na jeho nótu slovenská vláda vůbec neodpověděla)
- **německá nabídka odsunout slovenské Židy** na „práce ve východních územích“ – slovenská vláda přijala → za každého vyvezeného Žida zaplatila Německu 500 říšských marek!
- březen – říjen 1942 – násilné **transporty židovského obyvatelstva** ze Slovenska do vyhlazovacích táborů (téměř 60 000 slovenských Židů – většina zahynula)
- další transporty až po okupaci Slovenska německou armádou na podzim 1944 (dalších 13 000 Židů)
- mnoho jich bylo v době protipovstaleckého teroru postříleno
- **zodpovědnost za holocaust slovenských Židů nese plně vláda**, se zjištěným cílem spolupracovali příslušníci Hlinkových gard (získání židovského majetku v rámci tzv. arizace)

- těžké období i pro slovenské **Romy**
 - považováni za rasově méněcenné, nesměli používat veřejné dopravní prostředky, vstupovat do měst a veřejných prostorů
 - od roku 1941 zřizování pracovních táborů
 - po obsazení Slovenska německou armádou masové popravy Romů jednotkami SS
 - z jihoslovenských oblastí odváženi do koncentračních táborů, především v Dachau

Formování domácího a zahraničního odboje

- vývoj na frontách → nespokojenost s režimem i kolaborací s Německem
- životní úroveň v porovnání s ostatními státy dobrá, přesto nespokojenost → **organizovaný odboj** (u některých přání obnovit Československou republiku)
- vláda sledovala podezřelé
- červen 1939 odhalení odbojové organizace Revoluční mládež Slovenska
- pod trvalým policejním dohledem všichni bývalí politici – odpůrci HSĽS
- pozatýkáni vedoucí funkcionáři ilegální komunistické strany

- komunisté zahájili odboj od samého začátku existence Slovenské republiky (strana zakázána, ilegální organizace)
 - prosazování různých projektů – např. projekt „sovětského Slovenska“ – připojení k Sovětskému svazu
- organizovaný odboj i skupiny složené z bývalých politiků (všechny politické strany slouženy s Hlinkovou slovenskou ľudovou stranou)
 - vytvořen **občanský blok** (kromě komunistů)
- komunisté orientace na Moskvu
- občanský blok orientace na emigrační československou vládu v Londýně

- zpočátku odbojová činnost v zahraničí
 - mnoho Slováků na straně protihitlerovské koalice
 - z uprchlíků vojenská jednotka v Polsku
 - v československém armádním sboru (po boku Rudé armády)
 - účast na obraně Francie (1. československé divizi velel Slovák generál Rudolf Viest)
 - v řadách britského letectva
 - Slovák Jozef Gabčík – atentát na Heydricha
 - partyzánské jednotky na Ukrajině, v Bělorusku, Itálii i ve francouzském odboji
- počet Slováků na straně protihitlerovské koalice převyšoval počet mobilizovaných slovenských vojáků na straně Německa

- politická organizace aktivního vojenského odboje: Edvard Beneš, Slováci Milan Hodža a Štefan Osuský
 - Hodža + Osuský - neshody s Benešem kvůli řešení slovenské otázky
 - Beneš : unitární stát
 - Hodža + Osuský : větší samospráva Slovenska (se slovenským komunistou žijícím v emigraci Vladimírem Clementisem požadovali federaci)
 - Benešovy ambice podpořil vývoj války
- oficiální uznání Benešovy zahraniční vlády
 - po nástupu Winstona Churchilla (konec mnichovské politiky Chamberlaina)
 - v létě 1941 potvrzení Sovětským svazem
 - → posílení Benešovy pozice a jeho koncepce unitárního Československa

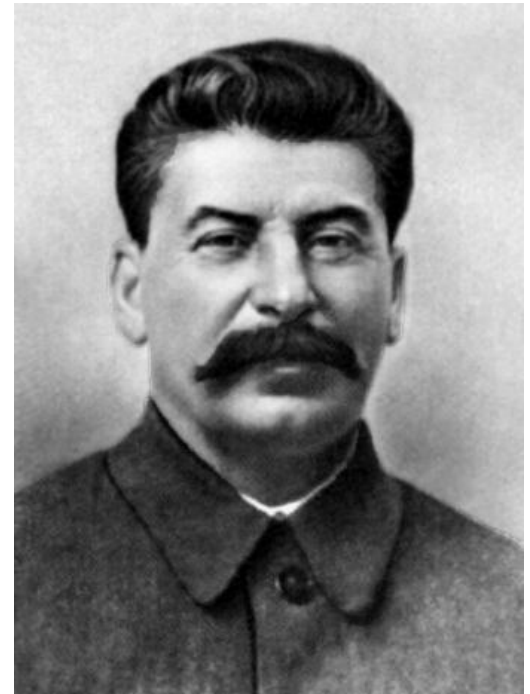

Edvard Beneš

- důvody aktivizace domácího odboje:
 - vstup Slovenska do války proti Sovětskému svazu
 - brutální protižidovská opatření slovenské vlády
 - Benešův zahraniční úspěch
 - obrat ve válce po bitvě u Stalingradu

- **13.12. 1943 - podepsání československo-sovětské smlouvy** - posílení Benešovy pozice i celého československého odboje
 - chápáno jako mezinárodní posílení budoucího státu
 - později však zneužito **Stalinem** k ovládnutí Československa a jeho včlenění do sovětské sféry vlivu

- koncem roku 1943 – **Vánoční dohoda** → **Slovenská národní rada** = ústřední odbojový orgán představitelů občanského bloku (Jozef Lettrich, Ján Ursíny, Matej Josko) a komunistů (Karol Šmidke, Gustáv Husák, Ladislav Novomeský)
 - příprava ozbrojeného povstání a svržení diktatury Hlinkovy strany

- **úkoly Slovenské národní rady (SNR) podle Vánoční dohody:**
- 1. „Jednotně a centrálně vést boj slovenského národa za odstranění nacisticko-německého diktátu, vykonávaného i domácími uzurpátory politické moci.
- 2. V příhodné chvíli převzít veškerou politickou, zákonodárnou, vojenskou či administrativní výkonnou moc na Slovensku a vykonávat ji podle vůle lidu až do té doby, dokud svobodně zvolení zástupci lidu nebudou moci veškerou moc převzít.
- 3. Po převzetí moci, jen co to bude možné, Slovenská národní rada se postará, aby si slovenský lid volně a svobodně určil své zástupce, jimž Slovenská národní rada veškerou moc odevzdá.
- 4. Slovenská národní rada bude ve své činnosti postupovat v dorozumění s československou vládou a celým zahraničním odbojem, jejichž práci na mezinárodním a vojenském poli uznává a podporuje.“

(Kováč, 1998, s. 234)

- politika Slovenska podle demokratických a antifašistických zásad, zásada „rovný s rovným“ (= uspořádání vztahů Čechů a Slováků v obnovené Československé republice)

SLOVENSKÉ NÁRODNÍ POVSTÁNÍ

- připravováno ve spolupráci s armádou (i s Rudou armádou)
- vojenská stránka povstání řízena Vojenským ústředím (v čele gen. **Ján Golian**)
- na území Slovenska početné partyzánské skupiny – aktivní záškodnická činnost (vyhazování mostů do povětří, zatarasování komunikací, přepadávání transportů munice)
- činnost partyzánů se nedařilo koordinovat s plány povstání (obtížný terén, neochota partyzánů podřídit se vojenským a politickým představitelům SNR), často komplikovali přípravy povstání a vyprovokovali otevřený německý zásah
- **12.8. 1944 - slovenská vláda vyhlásila výjimečný stav**

- 28.8. 1944 – postřelení členů německé vojenské mise a jejího civilního doprovodu v martinských kasárnách = záminka pro Německo k přímému zásahu
- **29.8. 1944 – německá armáda začala obsazovat Slovensko** (projev ministra národní obrany Ferdinanda Čatloše: slovenská vláda žádala německou armádu o pomoc v boji proti partyzánům, občané neměli klást Němcům odpor)
- vojenské ústředí v **Banské Bystrici** vydalo slovenským posádkám rozkaz k zaujetí obranného postavení = signál k začátku povstání (první otevřené boje v oblasti Žiliny a Kežmarku)
- rozhlasový vysílač v Banské Bystrici se odpojil od Bratislavského – sehrál důležitou roli v mobilizaci Slováků do povstání → terčem bombardování, zničen
- vydávání povstaleckého tisku, letáků

- Banská Bystrica

- po vypuknutí povstání se na povstaleckém území ujala moci Slovenská národní rada (SRN)
- **1.9. 1944 – deklarace SRN:**
 - převzetí moci nad Slovenskem
 - vyhlášení obnovení Československé republiky jako federace
 - svržení ľudácké vlády
 - = zásady z Vánoční dohody z prosince 1943
 - přihlášení k protifašistické koalici
- Edvard Beneš s ozbrojeným povstáním na Slovensku počítal, ale myslel, že ho bude řídit, chtěl obnovení unitárního Československa (narozdíl od SNR) a eliminovat funkci SNR

- vyslání vojenských misí protihitlerovské koalice na povstalecké území
- ze Sovětského svazu přesunutí 1. československého stíhacího pluku a 2. československé paradesantní brigády, z italské základny americká letadla s materiální pomocí
- opora domácího obyvatelstva (účastnili se i příslušníci jiných národů – Češi, Rusové, Ukrajinci, Bělorusové, Francouzi, Maďaři a Němci)
- povstání – součást celosvětového zápasu s nacismem – žádalo si německé vojenské síly → oslabení Německa v středoevropském prostoru
- nejtvrďší obranné boje u Strečna, Vrútek a Martina, v prostoru Zvolen-Hronská Dúbrava-Bánská Štiavnica, u Svätého Kríže nad Hronom (Žiar nad Hronom), na Horní Nitře a u Telgártu

- **27.10. 1944 - padlo centrum povstání Banská Bystica** → generálové Rudolf Viest, Ján Golian popraveni
- partyzánská činnost v horách pokračovala až do osvobození slovenského území Rudou armádou
- povstání předčasné, všechny přípravy nebyly dokončeny – od počátku se povstání omezilo na území středního Slovenska s centrem v Banské Bystrici
- udržení povstaleckého území po celé dva měsíce = jedno z největších protihitlerovských odbojových vystoupení v týlu německé armády,

- po potlačení povstání – teror ze strany SS, Heimatschutzu (ozbrojené složky slovenských Němců) a Pohotovostních oddílů Hlinkovy gardy – vypalování vesnic, popravy, transporty do koncentračních a vyhlazovacích táborů
- vše v rukou okupační německé armády, bratislavská vláda už ztratila kontrolu
- **6.10.1944 vstoupila Rudá armáda na území Slovenska** – hornatý terén ztěžoval postup → Slovensko se stalo bojištěm až do jara 1945
- tvrdé boje v oblasti Liptovského Mikuláše – Němci zde byli dobře opevnění
- 4.4. 1945 - vytlačení německých vojsk z Bratislavy, osvobození většiny území

- vůdce a prezident Jozef Tiso emigroval do Rakouska – americké zajetí – vydání československým orgánům
- 3.4. 1945 přijel Edvard Beneš do Košic (z Moskvy)
- **5.4. - nová vláda jmenovaná Benešem vyhlásila svůj program = Košický vládní program**

Košice

OBNOVENÍ SPOLEČNÉHO STÁTU

- **Košický vládní program**

- kompromis směrem k federaci i k unitaristickému státu
- úzká spolupráce se Sovětským svazem na základě smlouvy z prosince 1943
- očista veřejného života od zrádců a kolaborantů s nacistickým Německem – retribuční soudy, odnětí občanských práv Němcům, Maďarům a zrádcům
- plány: znárodnění větších podniků, uskutečnění pozemkové reformy
- vytvořena Národní fronta (Slovensko 9 zástupců z celkového počtu 25) – komunisté i tzv. občanské strany

- země velmi zasažena válkou, těžko se obnovovalo hospodářství a zásobování obyvatelstva
- pomáhala organizace UNRRA (United Nations Relief and Rehabilitation Administration)
- území stále terorizovaly zbytky různých skupin – Banderovci (příslušníci ukrajinské povstalecké armády, která bojovala po boku Němců za vytvoření samostatné Ukrajiny), zbytky oddílů SS a Wermachtu
- válka zradikalizovala nálady a názory obyvatelstva – řešení problémů viděli v zásadních politických a sociálních změnách

- říjen 1945 znárodnění prezidentskými dekrety
- Stalin pokládal Československo za svou sféru vlivu
 - odvezení tisíců slovenských občanů do sovětských gulagů
 - připojení Podkarpatské Rusi k Ukrajinské sovětské republice
- zakázáno mnoho politických stran (agrární strana, Hlinkova slovenská ľudová strana a další)
- dvě nejdůležitější strany na Slovensku: Komunistická strana Slovenska (KSS) a Demokratická strana (DS)
- velké pravomoce prezident – mohl vládnout sám pomocí dekretů
- srpen 1945 ustavení Prozatímního národního shromáždění

SLOVENSKÁ OTÁZKA

- Beneš – teorie o jednotném československém národě, prohlášení londýnské vlády z 3.6.1943
 - při jednání s představiteli SNR v Londýně musel přijmout zásadu dvou národů (pouze formálně)
- kompromis mezi jednotným a federativním Československem = Košický vládní program
 - „V deklarativní rovině byla uznána existence slovenského národa a Československá republika byla prohlášena za stát dvou rovnoprávných národů. Na Slovensku byly přiznány pravomoci Slovenské národní radě a Sboru pověřenců, ovšem bez podrobného definování jejich kompetencí. Tento kompromis cítily obě jednající strany jako provizorium, a proto zákonitě docházelo ke sporům.“ (Kováč, 1998, s. 252)
 - vládní program, neřešil problémy, jen je odsouval, řešení měla přinést nová ústava
- **26.5. 1945 – usnesení SRN** – akceptace zásad federativního uspořádání států, vytyčení kompetencí československého sněmu a ústřední vlády
- **2.6. 1945 – první pražská dohoda** – rozšíření pravomoci ústředních orgánů a prezidenta, záležitosti vnitřní bezpečnosti, školství, zdravotnictví, sociální pojištění; federativní uspořádání nebylo přijato
- **9.-11.4. 1946 – druhá pražská dohoda** – nesrovnalosti má řešit koordinační orgán při Úřadu předsednictva vlády (složený ze tří Čechů a tří Slováků); vrácení některých pravomocí, které si přivlastnila SNR, prezidentu republiky
- volby v květnu 1946 změnily poměr sil ve státě, změna v pojetí státoprávního uspořádání
- slovenští komunisté se stali stoupenci pražského centralismu – doufali, že jim KSČ pomůže zajistit i na Slovensku silnou pozici
- **27.6. 1946 – třetí pražská dohoda** – zásadní změna pravomoci SNR a Sboru pověřenců, které se staly téměř nefunkční součástí ústřední vlády
- SNR – zákonodárná moc pouze „v mezích příslušných celostátních zákonů“, nařízení musela předkládat vládě, Sbor pověřenců přímo odpovědný vládě → posílení centralismu
- jednalo se o krok zpět v porovnání s tím, co požadovalo povstání v srpnu 1944, a co obsahoval Košický vládní program v dubnu 1945

VOLBY V ROCE 1946

- květen
- především dvě nejsilnější strany – Demokratická strana a komunisté
- DS - vznikla ještě za odboje
 - představitelé slovenských protestantů a stoupenců obnovy předmnichovského Československa
 - postupně v jejím čele i katolíci
- DS zvítězila s velkou převahou, získala 62% hlasů, komunisté pouze 30%, Strana slobody 3,7%, Strana práce 3,1%
- výsledek v českých zemích: zvítězili komunisté s 40% hlasy
- komunisté se stali celostátně nejsilnější stranou, prezident Beneš pověřil předsedu KSČ Klementa Gottwalda sestavením nové vlády – nepoměr mezi složením celostátních a slovenských orgánů
- předseda Slovenské národní rady: Jozef Lettrich (předseda DS), předseda Sboru pověřenců Gustáv Husák (komunista)
- nový parlament zvolil 19.6. prezidentem republiky Edvarda Beneše

Zdroje

- URSÍNÝ, Jan. *Spomienky na Slovenské národné povstanie*. Liptovský Mikuláš: TRANOSCIUS, 1994. 124 s. ISBN 80-7140-046-7.
- KOVÁČ, Dušan. *Dějiny Slovenska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998. 422 s. ISBN 80-7106-267-7.
- BOBÁK, Ján. *Slovenská republika (1939-1945)*. Martin: Matica slovenská, 2000. 290 s. ISBN 80-7090-576-X.
- FERENČUHOVÁ, Bohumila a kol. *Slovensko a svet v 20. storočí*. Bratislava: Historický ústav SAV vo vydavateľstve Prodama s.r.o., 2006. ISBN 80-969614-3-8.
- BYSTRICKÝ, Valerián; LETZ, Róbert; PODOLEC, Ondrej. *Vznik Slovenského štátu. 14. marec 1939*. Bratislava: AEPRESS s.r.o., 2007. 340 s. ISBN 978-80-88880-79-0.

Obrázky

- http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:War_ensign_of_the_First_Slovak_Republic.svg
- <http://www.delet.sk/zivot-a-judaizmus/holocaust/protesty-proti-reportazi-o-slovenskom-state>
- http://article.wn.com/view/2012/09/20/prv_slovensk_gymn_zium_zbierka_nezachr_ni/
- <http://kedysi.terchova-info.sk/vojaci-slovenskeho-statu-z-terchovej-2/>
- <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/hlinka-a-tiso-slovensti-nacionaliste/>
- <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/262080-slovenska-televize-vykreslila-tisa-jako-zachrance-zidu.html>
- http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:Vojtech_Tuka_in_uniform.jpg
- <http://www.regionálnedejiny.sk/index.php/archives/tag/slovensky-stat>
- <http://www.neaktuality.cz/domaci/tiso-v-berline-ustoupil-hitlerovi-a-snem-vyhlasil-samostatny-slovensky-stat/>
- <http://zivot.azet.sk/clanok/8405/historicky-kalendar-tajomstvo-zahadnych-symbolov-bolo-odhalene.html>
- http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js10/prav_dej/web/pages/prednasky.html
- http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:1-znamky_slovensky_stat_009.jpg
- http://spravy.pravda.sk/slovensky-stat-uvlastnil-zidovske-firmy-f22-/sk_domace.asp?c=A080425_074801_sk_domace_p12
- <http://www.slovensko39-45.estranky.sk/>
- <http://poznanie.wordpress.com/2009/11/28/martin-lacko-o-jozefovi-tisovi-a-slovenskom-state/>
- <http://armada.vojenstvi.cz/predvalecna/studie/4.htm>
- http://www.muzeumsnp.sk/index.php?a0=historia&a1=jan_golian
- <http://www.ruzomberok.eu/Mesto/osobnosti/andrej-hlinka/>
- http://sk.wikipedia.org/wiki/Milan_Hod%C5%BEa
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Konrad_Henlein
- http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:JAN_SYROV%C3%9D.jpg
- <http://www.hacha.cz/>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Edvard_Bene%C5%A1.jpg
- http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:Stalin_lg_zlx1.jpg
- <http://www.kapet.ic.cz/bitva-stalingrad.html>
- <http://www.hrady-zamky.org/banska-bystrica/>
- <http://slovakia.vivo.sk/photo/213217/fotka/city/28928/Kosice-Stare-Mesto>